

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΗ' (ΕΣΑΜΗΝΟ Α')

Σάββατο Ἀθήνα, 9 Γεννάρη 1921

ΑΡΙΘ. 718 (ΦΥΛ. 2)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ: Ὁ «Αυτρωμός» τοῦ Ταγκοπούλου.

ΣΕΦΥΡΟΣ ΒΡΗΔΥΝΟΣ: Μεσάνυχτα.

ΑΣΠΑΣΙΑ ΓΚΙΝ: Ὁλόκληρη ἱστορία.

Π. ΜΑΡΣ: Τὸ ξημέρωμα τῆς δουλείας.

Ι. ΡΑΦΤΟΠΟΥΛΟΣ: Μία ὁδὸς τοῦ Ὁράτιου.

ΔΗΜΟΣ ΒΕΡΕΝΙΚΗΣ: Τῆς ἀγάπης.

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ: Ἐνα γράμμα καὶ μιὰ δήλωση.

ΜΙΧ. ΘΕΡΒΗΝΤΗΣ — Κ. ΚΑΡΘΗΙΟΣ: Δὸν Κιζάτης (συνέχεια).

Ο ΝΟΥΜΑΣ: Φαινόμενα καὶ πράγματα.

ΜΑΣΤΡΑΓΗΛΙΗΣ: Τὸ τραγοῦδι τοῦ Πάπα καὶ ἡ φιλολοία.

ΑΠΟ ΒΔΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΔΟΜΑΔΑ: Νεοελληνικὴ φιλολογία. — Ξένη φιλολογία. — Χωρὶς γραμματόσημο.

ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΖΟΥΓΡΑΦΙΕΣ

“Ο ΛΥΤΡΩΜΟΣ,”

ΤΟ ΝΕΟ ΔΡΑΜΑ ΤΟΥ Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

Ὁ «Αυτρωμός» εἶναι ὁ ἐπίλογος μιᾶς συγγραμμάτων δεκαπεντάχρονης πρωτοπορίας ἐργασίας γιὰ τὸ νεοελληνικὸ δράμα. Στὰ 1905, πρὸς ὃ Δ. Π. Ταγκόπουλος ἐγράψεν τὸ πρῶτον αὐτοῦ δραματικὸν ἔργον, τοὺς «Ζωντανούς καὶ Πεδωμένους», οἱ περισσότεροι τὸ δεχθήσαν με ἀδιαφορίαν, λίγοι ξαφνιασθήσαν γιὰ τὸ ἀσυνήθιστον ποὺ εἶχε τέτοιο θέμα γιὰ δραματικὴ σύνθεσιν, καὶ μονάχα τρεῖς τέσσερες — ἕνας ἀπ' αὐτοὺς ὁ Ψυχάρης — νοιώσαν ἀμέσως τὴν ἐξαιρετικὴν πρωτοτυπίαν ποὺ ἔφερεν εἰς τὴν δικήν μας φιλολογίαν ἕνα τέτοιο ἔργον. Ὁ Ταγκόπουλος ἔξακολούθησεν τὴν δουλείαν του με τὸν «Ἀσωτον», με τὴν «Ἀλυσίδες», με τὸ «Στὴν ὀξωπορτα», με τὸν «Ἀρχισυντάκτη», τὸ «Μαῦρον χέρι», τὴν «Μιρρέλλα», ἐνῶ τὸν ἴδιον καιρὸν ἡ θεατρικὴν μας παραγωγὴν εἶτανε καὶ ἔμενε δουλικὴ μίμησις τῆς γαλλικῆς δραματοποιουμένης, καὶ ἡ ῥωμαϊκὴ ζωὴ περνοῦσε καὶ ἔφευγε σὺν ἀέρας ἀνάμειον ἀπὸ τῆς πένης τῶν περισσότερων ἀπὸ κείνους ποὺ γράφανε γιὰ τὴν σκηνήν.

Ἡ ἰδεολογικὴ μεταβολὴ καὶ ἡ σημαντικὴ κοινωνικὴ κίνησις ποὺ ἔγινε στὸν τόπον μας σ' αὐτὰ τὰ τελευταῖα δεκαπέντε χρόνια, καθρεφτίζονται μέσα εἰς τὴν δραματικὴν ψυχὴν τῆς σκηνικῆς δημιουργίας τοῦ Ταγκόπουλου. Στὰ 1905 τὸ ἔθνος, στενὸν στὰ σύνορά του, γύριε πλάγιοντες ὀρίζοντες, καὶ ὁ μόνος δρόμος γιὰ νὰ τοὺς ἀποχτήσῃ δὲν εἶτανε ὁ παλιὸς καὶ καθιερωμένος ἀπὸ τοὺς πατριώτας τοῦ καφενέ, ποὺ τοὺς μαρτύρων ἡ τεμελιά καὶ τοὺς ἔθρεφε ὁ προγονισμὸς. Ὁ μόνος δρόμος εἶτανε, με τὸ ἀνοιγμὸν τῶν ματιῶν τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ νοῦ, ν' ἀποχτήσῃ ὁ νεοελληνας συνείδησιν τῆς πραγματικότητος. Αὐτὴ θὰ τοῦ ἔδινε ἀφορμὴν γιὰ λεύτερη σκέψιν, δίχως σκουριὰς καὶ πρόληψες, καὶ ἡ λεύτερη σκέψιν μονάχα, θὰ μπορούσε νὰ τοῦ χάρισῃ λεύτερη ζωὴν. Λεύτερη θέβαια ζωὴ ἀπὸ τὴν πολιτικὴν καὶ τὴν ἰδεολογικὴν μεριά, γιὰ τὴν κοινωνικὴν μεριά, στὰ χρόνια ἐκεῖνα, κανεὶς ἀκόμα δὲν τὴν μάντευε καὶ δὲν τὴν λογάριζε στὸν τόπον μας. Μὰ ὕστερ' ἀπὸ τὸ θέμα τοῦτο, ποὺ ξετυλίγεται εἰς τοὺς «Ζωντανούς καὶ Πεδωμένους» τόσο πλατὺν καὶ τόσο ἀνοιχτὸν, ὁ συγγραφεὺς με τὸ θέμα τοῦ «Ἀσωτου» στενεύει τὰ σύνορά του καὶ στέκεται σὲ ὀρισμένη ἐπο-

ψὴν, τὴν γλωσσικὴν, γιὰ νὰ κηρύξῃ τὰ δικαιώματα τοῦ ζωντανοῦ λόγου, τὴν στιγμὴν ποὺ τὸ ξεφρενισμένον πλῆθος μιᾶς πολύχρονης μιστριωτικῆς στενοκεφαλίας, φώναζε εἰς τοὺς θεομοὺς καὶ ζήτουσε «ἐπὶ πίνακι» τὸ κεφάλιν τῶν μαλλιωρῶν. Τὸ θέμα τῆς ἠθικῆς καὶ τοῦ ἴσου ἀληθινοῦ δρόμου, εἰς τὴν πολιτικὴν διακυβέρνησιν τοῦ τόπου, τοῦ τόπου ποὺ στενεύει πάντα κατὰ μιὰ πολιτικὴν ψευτιά καὶ κομματικὴν συναλλαγὴν, ξετάζεται εἰς τὰς «Ἀλυσίδες», καὶ με τὸ «Στὴν ὀξωπορτα», τὸ «Μαῦρον χέρι» καὶ τὴν «Μιρρέλλα», ἡ δυστυχημένη τύχη τῆς γυναικῆς, εἰς τὴν κοινωνίαν μας, δείχεται με τὰ ζωηροτέρα χρώματα, καὶ τονίζεται ἡ ἀνάγκη τοῦ γλήγορου κοινωνικοῦ λυτρωμοῦ τῆς, ἐνῶ με τὸν «Ἀρχισυντάκτη» μὴ γίνεται δραματικὴ ἀποκάλυψις γιὰ τὰ ἰδιαιτέρα παρασκήνια τῆς δημοσιογραφικῆς ζωῆς καὶ γενικώτερα γιὰ τὴν ἠθικὴν τοῦ τύπου μας, ποὺ ἀπὸ ὁργανο δημοσίας ὠφέλειας μπορεῖ νὰ καταστήσῃ, σὲ ἀνάξια χέρι, ὀπλοφοβερόν, γυρισμένον ἴσιν εἰς τὴν καρδίαν τῆς μάζας.

Ὑστερ' ἀπ' ὅλην αὐτὴν τὴν πολύχρονην ἐργασίαν, ἔρχεται τώρα ὁ «Αυτρωμός», ὁ δραματικὸς ἐπίλογος. Ὁ προγονομάχος Λάμπρος εἰς τοὺς «Ζωντανούς καὶ Πεδωμένους», ὁ γλωσσικὸς λυτρωτὴς ἤρωας τοῦ «Ἀσωτου», ὁ συμβιβαστικὸς πολιτικὸς Στρωτὸς εἰς τὰς «Ἀλυσίδες», γίνεται τώρα κοινωνικὸς πολεμιστὴς, ἐπαναστάτης ἐμπυχωμένος, ἀδιάλαχος, σκληρὸς καὶ σαρχαστικὸς ἀρνητὴς τῆς σημερινῆς κοινωνικῆς ζωῆς, ποὺ στηριγμένη εἰς τὴν ἐπίσημην ψευτιά, εἰς τὴν ἀνάγκην αὐτῆς τῆς ψευτιᾶς γιὰ νὰ κρατηθῇ εἰς τὴν ἐξουσίαν ἢ κυρίαρχην κοινωνικὴν τάξιν, καταπέζει καὶ κατακυραννεῖ τὸν ἄνθρωπον τοῦ σήμερον, στερώνοντας του τὴν οικονομικὴν, τὴν διανοητικὴν καὶ τὴν κάθε εἶδος φυσικὴν λευτερίαν του. Ὁ Δήμησ, ὁ ἤρωας τοῦ «Αυτρωμοῦ», γυρίζει ἀπὸ τὸν πόλεμον σακατεμένος, με μισοπαρμένο τὸ δεξιὸν χέρι καὶ πόδι. Βρίσκει τὸν πατέρα του πεθαμένον, τὴν Τζούλια, τὴν παιδιὰτικὴν ἀγάπην του, παντρεμένην μ' ἕναν χρηματιστὴν, τὸ Στάθην, ποὺ πλούτισεν τὴν ἑαυτὸν αὐτὸς, ὁ Δήμησ, κιντύνει τὴν ζωὴν του εἰς τὰ χροῖματα, τότε φιλόλογος,